

американських компаній ґрунтується на наступних головних принципах:

- моделювання потоків продукції, ресурсів і грошових коштів;
 - приведення майбутніх доходів і витрат до поточної вартості;
 - оцінка ефективності проекту за допомогою зіставлення потенційних результатів і витрат з орієнтацією на досягнення необхідної норми прибутковості;
 - облік невизначеності та ризиків, пов'язаних із здійсненням проекту.
- [3, 4].

Менеджери компанії (включаючи і керівництво) приймають у складанні бізнес-плану найактивнішу участь. Для американця підприємницька діяльність асоціюється з такими поняттями, як свобода, незалежність, самореалізація. В США підприємництво є, перш за все, способом життя і тільки потім способом заробляти гроші. Тому компанії США приділяють багато уваги модернізації бізнес-процесам, роботи персоналу, переглядають методи та форми взаємодії на ринках зі споживачами, і в успішному досягненні цих цілей допомагає бізнес-планування.

[1] Бізнес-планування : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – К. : Знання, 2013. – 173 с.

[2] Бурик Т.Г. Планування діяльності підприємства. – К.: ЦУЛ, 2019. – 250с.

[3] StatPlus:mac Pro, AnalystSoft Inc. Software for the statistical analysis . Version 6. Retrieved from www.analystsoft.com/ua/

[4] Dayal V. An introduction to R for quantitative economics: Graphing, simulating and computing. <https://www.usinflationcalculator.com/inflation/current-inflation-rates/>

УДК 331.1

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

DIRECTIONS OF FORMATION OF HUMAN CAPITAL OF ENTERPRISES

Є. О. Кіблик

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

E. O. Kiblyk

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Людський капітал позитивно корелює з економічним зростанням, оскільки інвестиції мають тенденцію підвищувати продуктивність. Процес навчання робочої сили є різновидом інвестицій, але замість капітальних

інвестицій, таких як обладнання, інвестиції здійснюються в людський капітал.

Роль урядів є ключовою для розширення навичок і рівня освіти населення країни. Деякі уряди беруть активну участь у покращенні людського капіталу, пропонуючи людям вищу освіту безкоштовно. Ці уряди усвідомлюють, що знання, які люди отримують завдяки освіті, допомагають розвивати економіку та прискорювати економічне зростання. Працівники з вищою освітою або кращими навичками, як правило, мають вищі заробітки, що, у свою чергу, збільшує економічне зростання через додаткові споживчі витрати.

Компанії також інвестують у людський капітал, щоб збільшити прибутки та продуктивність. Наприклад, припустімо, що працівник технологічної компанії проходить навчання на комп'ютерного програміста за допомогою навчання на місці та внутрішніх семінарів. Компанія оплачує частину вартості навчання у вищих навчальних закладах. Якщо працівник залишається в компанії після завершення навчання, вона може розробляти нові ідеї та нові продукти для компанії. Співробітниця також може залишити компанію пізніше у своїй кар'єрі та використати отримані знання, щоб створити нову компанію. Незалежно від того, чи залишиться працівник на фірмі, чи заснує нову компанію, початкові інвестиції в людський капітал зрештою призведуть до економічного зростання.

Інвестиції в працівників мають досвід створення кращих умов зайнятості в економіках по всьому світу. Якщо зайнятість покращується, споживчі витрати зростають, що призводить до збільшення доходів для компаній та додаткових інвестицій у бізнес. Як результат, зайнятість є ключовим індикатором або показником для визначення того, як може відбуватися зростання ВВП.

Формування якісного людського капіталу залежить від таких умов:

- запровадження вищих професійних освітніх стандартів третього покоління, що передбачають формування вміння застосовувати знання на практиці, розвиток творчого мислення;

- інтеграція та консолідація кращих освітніх і наукових ресурсів університетів та науково-дослідних інститутів для підготовки фахівців для пріоритетних напрямів техніки, науки та технологічних інновацій;

- удосконалення номенклатури робіт і професій, оптимізація підготовки на всіх рівнях професійної освіти відповідно до сучасних вимог;

- підвищення привабливості та іміджу професійно-технічної освіти шляхом призначення різноманітних грантів та стипендій учням професійних навчальних закладів для забезпечення працевлаштування випускників, відкриття професійних перспектив випускникам для продовження навчання та кар'єри;

Управління соціально-економічними системами в умовах неоіндустріалізації та глобалізації (людина, технології, економіка)

- формування нового підходу до формування стратегії, тактики та механізмів адаптації системи професійно-технічної освіти до економічної, соціальної та демографічної ситуації в країні;
- створення сучасної, мобільної та гнучкої системи безперервної професійної освіти (як частини загальної системи освіти протягом усього життя), що включає всі рівні професійної освіти;
- підвищення соціальної відповідальності бізнесу через організацію професійного навчання працівників на основі вдосконалення та модернізації тристороннього партнерства між державою, роботодавцями та працівниками;
- реалізація активної державної політики у сфері науки і технологій, сприяння створенню ефективних інститутів розвитку та підтримки інновацій;
- удосконалення законодавства щодо підтримки наукової та інноваційної діяльності, а також комерціалізації наукових досліджень та захисту інтелектуальної власності.

[1] Лопатинський Ю.М., Кобеля З.І., Шелюжак І.Г. Людський капітал як невід’ємний чинник соціально-економічного розвитку. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2020. №829. С. 3-10.

[2] Самборська О.Ю. Людський капітал як фактор економічного зростання. *Економіка АПК*. 2019. №6. С. 64-72.

[3] Дикань В.Л., Боровик Ю.Т., Полякова О.М., Уткіна Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту: навч. посіб. для студ. економ. спец. Харків: УкрДАЗТ, 2011. 387 с.

[4] Дикань В.Л., Зубенко В.О., Маковоз О.В., Токмакова І.В., Шраменко О.В. Стратегічне управління. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.

[5] Kenton W. Human Capital. *Investopedia. Economy. Economics*. 2020.: веб-сайт. URL: <https://www.investopedia.com/terms/h/humancapital.asp> (дата звернення 13.05.2023).